

Flóra České republiky (původní a nepůvodní druhy)

Lenka Nováková
Pavlína Kosíková
Renáta Strohová

- Oproti jiným částem světa Evropa, tedy i ČR poměrně **druhově chudé**.
- Dnes původní květena ČR zastoupena více než 2200 druhy a jejich asi 500 hybridy, tedy celkem více než **2700** taxony.
- O to významnější je pak druhotné obohacení naší flóry o **druhy nepůvodní**.

- **Původní druh** - Vyvinul se na místě výskytu nebo do místa výskytu doputoval bez zásahu člověka.
  - U nás druhy, které rostly od konce doby ledové do počátku neolitu.
- **Expanzní druh** - na daném území původní
  - šíří se bez zásahu člověka

- **Nepůvodní druh** (antropofyt): na místo svého výskytu se dostal buď úmyslnou činností člověka (kulturní plodiny, okrasné rostliny) nebo neúmyslnou (s osivem, se zbožím, atd.).
- Archeofyty: druhy zavlečené před rokem 1492 (před objevem Ameriky), při rozvoji zemědělství – zavlečení invazních druhů spolu s osivem – lidé neuměli osivo tříditi. Příklad: koukol polní (*Agrostemma githago*), kokoška pastuší tobolka (*Capsella bursa-pastoris*), kopřiva žahavka (*Urtica urens*), mák vlčí (*Papaver rhoeas*).
- Neofyty: druhy zavlečené po roce 1492 (rozvoj zámořských plaveb, dovoz nových druhů rostlin – rostliny z Asie a S Ameriky). Příklad: puškvorec obecný (*Acorus calamus*), pětour maloúborný (*Galinsoga parviflora*), trnovník akát (*Robinia pseudacacia*).

- **Dělení nepůvodních druhů:**

A) Přejídně zavlečené druhy: na daném místě jsou dočasně, nerozmnožují se - přežívání tedy závisí na činnosti člověka (nejčastěji opakovaný přísun diaspor (=část rostliny zajišťující rozmnožování oddělená od mateřské rostliny)). V ČR cca 890 druhů.

B) Naturalizované druhy: Nepůvodní druhy, na daném území se samy dále rozmnožují (semeny, oddenky) bez vlivu člověka, jejich výskyt je trvalý, cca 400 druhů. Např. sveřep japonský (*Bromus japonicus*), merlík trpasličí (*Dysphania pumilio*), zemědým lékařský (*Fumaria officinalis*), hluchavka bílá (*Lamium album*), svlačec rolní (*Convolvulus arvensis*).

Invazní druhy – podskupina naturalizovaných (dále se samy rozmnožují).

Vysoký potenciál šířit se na velké území -> nebezpečí pro původní vegetaci, ve které se mohou rychle a úspěšně šířit a tím ji potlačit.

Invazní rostliny – většinou pochází z neofytů, velmi rychle se rozmnožují -> v novém prostředí chybí jejich přirození predátoři, paraziti i konkurenti, kteří růst v jejich domovině účinně omezují. (90 druhů)

Příklady původních druhů

- **áron plamatý** (*Arum maculatum*)
- **bez červený** (*Sambucus racemosa*)
- **buk lesní** (*Fagus sylvatica*)
- **česnek medvědí** (*Allium ursinum*)
- **javor babyka, klen, mléč** (*Acer*)
- **leknín bílý** (*Nymphaea alba*)
- **olše lepkavá** (*Alnus glutinosa*)
- **pryskyřník prudký** (*Ranunculus acris*)
- **svízel vonný** (*Galium odoratum*)

Příklady invazních druhů

javor jasanolistý

Acer negundo

Původ: mírné pásmo S Ameriky

Dnes: Stř a V Evropa, Austrálie

ovsík vyvýšený

Arrhenatherum elatius

Původ: Alpy, Balkán, JZ Asie

Dnes: kosmopolitně

bolehlav plamatý

Conium maculatum

Původ: Stř a Z Asie

Dnes: Stř a S Evropa, Afrika, S a J Amerika, NZ

bolševník velkolepý

Heracleum mantegazzianum

Původ: Z Kavkaz

Dnes: Stř a Z Evropa, S Amerika

netýkavka žláznatá

Impatiens glandulifera

Původ: Z Himaláj

Dnes: Evropa, S Amerika

šťavel růžkatý

Oxalis corniculata

Původ: S Amerika

Dnes: V Asie, Evropa, Afrika, NZ

borovice vejmutovka

Pinus strobus

Původ: V část S Ameriky

Dnes: Evropa

dub červený

Quercus rubra

Původ: V část S Ameriky

Dnes: Evropa

křídlatka japonská
Reynoutria japonica

Původ: Japonsko
Dnes: S Amerika, Evropa,
Austrálie, NZ

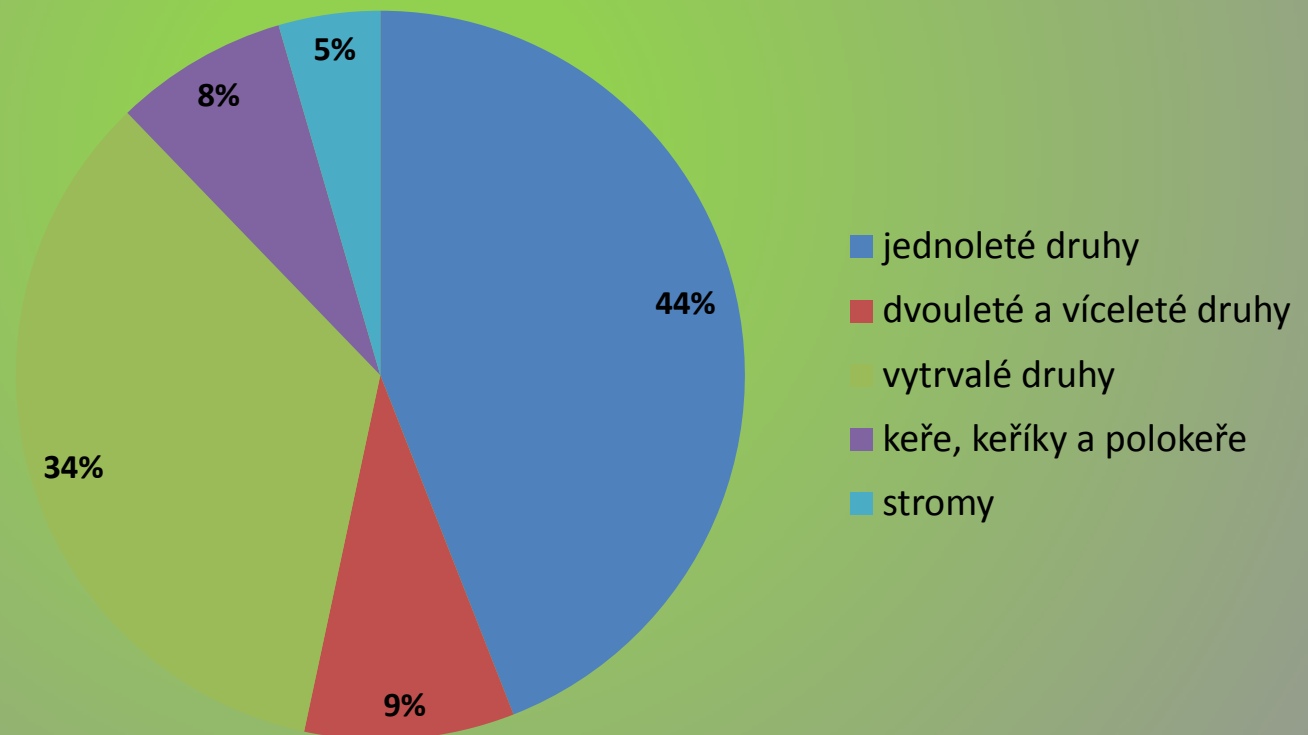
trnovník akát
Robinia pseudoacacia

Původ: Stř a V část S Ameriky
Dnes: mírný pás celého světa

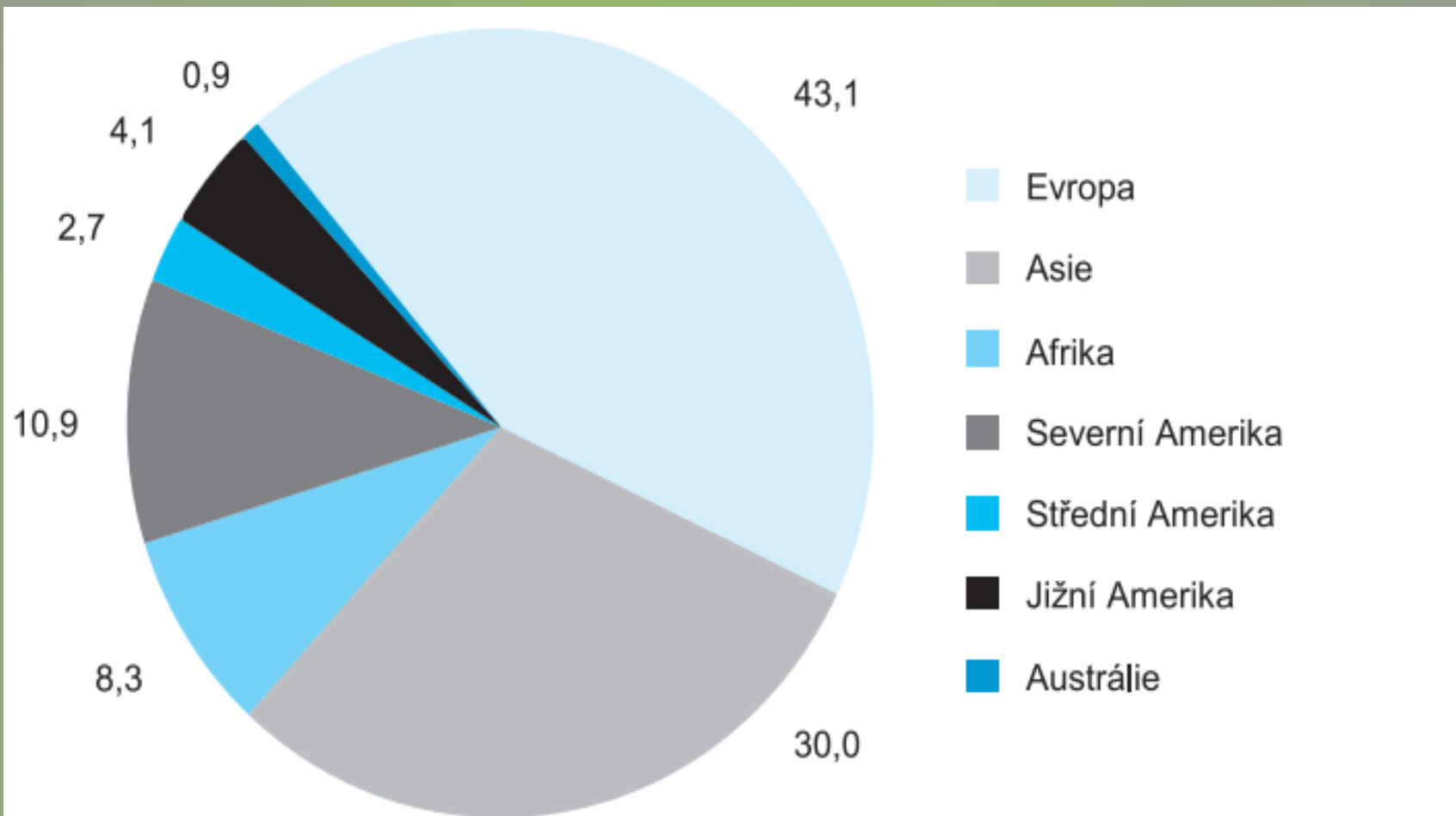

Nepůvodní druhy

- V současnosti v ČR registrováno **1 378 druhů**
- většina se na našem území stále vyskytuje
- Zahrnuty však i druhy dnes v krajině vyhynulé

Graf č. 1: Nepůvodní flóra ČR z hlediska délky života

Obr. 8-2: Rozšíření a četnost nepůvodních druhů ve flóře ČR (%). Převzato z časopisu *Preslia*¹⁹ se svolením České botanické společnosti.

Graf č. 2: Rozšíření a četnost nepůvodních druhů ve flóře ČR (%)

Tab. 2 Úmyslně introdukované druhy a hlavní důvody jejich introdukce. Druhy pěstované pro více účelů jsou započítány do každého z nich. Převzato z časopisu Preslia¹⁹ se svolením České botanické společnosti:

Účel dovozu	Počet druhů	% druhů
okrasné	511	53,3
potrava	149	15,5
léčivé	99	10,3
krmivo, píče	74	7,7
krajinářství	44	4,6
medonosné	37	3,9
produkce oleje	13	1,4
produkce dřeva	13	1,4
barvivo	8	0,8
textilní vlákna	6	0,6
zemědělství kromě potravin	5	0,5
celkem úmyslně dovezených druhů	959	100,0

Tab. 3: Zastoupení nepůvodních druhů podle čeledí. Zahrnuty jsou pouze čeledi, kde nepůvodní druhy tvoří více než 1 % celkového počtu druhů

Čeď	Český název	Archeofyty	Neofyty	Celkem druhů	Celkem % nepůvodních
<i>Asteraceae</i>	hvězdnicovité	52	135	187	13,6
<i>Poaceae</i>	lipnicovité	38	113	151	11,0
<i>Brassicaceae</i>	brukvovité	29	72	101	7,3
<i>Fabaceae</i>	bobovité	13	76	89	6,5
<i>Rosaceae</i>	růžovité	16	62	78	5,7
<i>Lamiaceae</i>	hluchavkovité	18	46	64	4,6
<i>Chenopodiaceae</i>	merlíkovité	22	33	55	4,0
<i>Apiaceae</i>	okoličnaté	17	24	41	3,0
<i>Scrophulariaceae</i>	krtičníkovité	15	24	39	2,8
<i>Onagraceae</i>	pupalkovité	0	38	38	2,8
<i>Caryophyllaceae</i>	hvozdíkovité	17	20	37	2,7
<i>Solanaceae</i>	lilkovité	3	33	36	2,6
<i>Polygonaceae</i>	rdesnovité	2	27	29	2,1
<i>Boraginaceae</i>	brutnákovité	11	14	25	1,8
<i>Amaranthaceae</i>	laskavcovité	2	23	25	1,8
<i>Ranunculaceae</i>	prýšcovité	5	18	23	1,7
<i>Malvaceae</i>	slézovité	6	14	20	1,5
<i>Violaceae</i>	violkovité	7	10	17	1,2
<i>Geraniaceae</i>	kakostovité	5	11	16	1,2
<i>Liliaceae</i>	liliovité	1	14	15	1,1

Seznam použitých zdrojů a literatury:

- Mlíkovský J. & Stýblo P. (eds.) (2006): Nepůvodní druhy fauny a flóry ČR. ČSOP, Praha.
- Preslia 84. Praha: Česká botanická společnost, 2012, 2012(2). ISSN 0032-7786.
- <http://www.paukertova.cz/search.php?rsvelikost=sab&rstext=all-phpRS-all&rstema=33&stromhlmenu=7>
- <http://botany.cz/cs/roslinne-invaze/>
- http://www.sci.muni.cz/bot_zahr/Invazetext.htm
- <http://www.kvetenacr.cz/hledat.asp?pn=5&full=adventiv>